

Väyläviraston julkaisu
7/2020

HANKINNAN TOIMINTALINJAT 2020

2020

Hankinnan toimintalinjat 2020

Väyläviraston julkaisuja 7/2020

Kannen kuvat: Väylän kuva-arkisto

Verkojulkaisu pdf (www.vayla.fi)

ISSN 2490-0745

ISBN 978-952-317-760-4

Väylävirasto

PL 33

00521 HELSINKI

Puhelin 0295 34 3000

Hankinnan toimintalinjat 2020. Väylävirasto. Helsinki 2020. Väyläviraston julkaisuja 7/2020. 34 sivua. ISSN 2490-0745, ISBN 978-952-317-760-4.

Esipuhe

Valtion tie- ja rataverkon ja vesiväylien ylläpitäminen, kehittäminen sekä väyläomaisuuden hallinta ovat Väylän ydintehtäviä. Väylä on tilaajavirasto ja työllistää noin 400 asiantuntijaa. Hankintatoimemme ja vuosittaisen noin kahden miljardin budjettimme kautta työllistämme välillisesti 14 000 henkilöä.

Hankinnan toimintalinjojen päätavoite on edistää ja varmistaa se, että pysymme virastona toteuttamaan hankinnat tehokkaasti ja laadukkaasti. Linjauksilla viestimme odotuksemme palveluntuottajamarkkinoille; mihin Väylä hankkijana kiinnittää huomiota, mitä Väylä pitää tärkeänä yhteiskunnallisesta vaikutavuusnäkökulmasta eli että mahdollistamme laadukkailla liikenneväylillä sujuvan ja turvallisen liikenteen. Hankinnan toimintalinjat koskevat Väylän kaikkia hankintoja sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskusten) liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen infrahankintoja.

Viraston aiemmat hankinnan toimintalinjat valmistuivat vuonna 2013. Niissä korostettiin vahvasti väylien käyttäjien tarpeiden huomioimista, markkinoiden toimivuutta ja infra-alan tuottavuutta. Näitä tavoitteita on edistetty ja vaikuttavuutta saavutettu jo toteutetuin toimenpitein. Sanotut näkökohdat ovat edelleen keskeisiä tavoitteita Väylän hankintatoimessa.

Hankinnan toimintalinjojen uudistamisen ajureina ovat toimineet toimintaympäristömuutokset (liikennehallinnon alan vuoden 2019 virastouudistus) ja megatrendit (digitalisaatio, kaupungistuminen, ilmastokysymykset). Ne ovat itsessään sekä välillisesti liikenne- ja viestintäministeriön hallinnon alan konserni-strategian, Väylän strategian, toimittajamarkkinoiden ja valtionhallinnon yhteisen hankintojen kehittämisen kautta vaikuttaneet Väylän hankinnan toimintalinjoihin.

Väylä toteuttaa hankintatoimen kehittämistä eri toimijoiden kanssa. Käymme aktiivista vuoropuhelua palveluntuottajien ja muiden infra-alan toimijoiden kanssa ja osallistumme koko valtiorhallinnon hankintatoimen kehittämiseen. Palveluntuottajamarkkinoita on kuultu myös tässä toimintalinjojen uudistamistyössä.

Nämä hankinnan toimintalinjat pitävät sisällään kaikkia hankintoja koskevat yhteiset linjaukset sekä ns. hankintakategoriakohtaiset linjaukset, jotka kukin koskevat tietyn samankaltaisen kokonaisuuden hankintoja.

Helsingissä helmikuussa 2020

Väylävirasto

Sisällysluettelo

1	VÄYLÄN HANKINTOJEN RYHMITTELY HANKINTAKATEGORIOIHIN	5
2	YHTEISET LINJAUKSET	7
3	KATEGORIAKOHTAISET LINJAUKSET.....	9
3.1	Suunnittelu	9
3.2	Investointien toteutus	11
3.3	Hoito ja käyttö	13
3.4	Korjaus	15
3.5	Maantielauttaliikenne	16
3.6	Meriliikenteen avustuspalvelut	18
3.7	Liikenteenohjaus	19
3.8	Teettämis- ja hankintapalvelut.....	21
3.9	Tekniset järjestelmät ja laitteet	23
3.10	Radanpidon materiaalit	25
3.11	T&K	26
3.12	Tiedot ja mittauspalvelut	27
3.13	Tietojärjestelmät ja -palvelut.....	28
3.14	Asiantuntijapalvelut.....	30
3.15	Hallintopalvelut.....	31
3.16	ICT-palvelut	33

1 Väylän hankintojen ryhmittely hankintakategorioihin

Hankintojen johtamisen ja kehittämisen näkökulmasta hankintamme ovat erilaisia ja siksi hankinnat on ryhmitelty hankintakategorioihin. Hankintakategoriat jakautuvat edelleen tuotteiksi. Samaan hankintakategoriaan kuuluvia hankintoja yhdistää niiden samankaltaisuus tai yhteiset tai samalla tavalla toimivat toimittajamarkkinat.

Hankintojen ryhmittely kuvataan Väylän hankintakategoriakarttana, joka on esitetty kuvassa alla. Kategorioiden määrittelyt ja tarkemmat kuvaukset sekä kategoriakohtaiset linjaukset ja kehittämiskohteet löytyvät luvusta 3.

Hankintakategoriat

Ryhmittelyllä hankintakategorioihin haluamme myös varmistaa, että toimittajamarkkinoiden erilaisuuden aiheuttamat haasteet huomioidaan ja yhtenäisiä toimintatapoja käytetään kategorian hankinnoissa.

Hankintakategoriat jakautuvat liikenneväylien ja -järjestelmän toimivuuteen ja kehittämiseen liittyviin hankintoihin (ryhmät A ja B) ja Väylän sisäistä toimintaa tukeviin hankintoihin.

Liikenneväylien ja -järjestelmän toimivuuteen ja kehittämiseen liittyvät hankintakategoriat on jaettu edelleen toimittajamarkkinoiden luonteen perusteella kahteen ryhmään.

Liikenneväylien- ja järjestelmän hankinnat - ryhmä A						
Suunnittelu	Investointien toteutus	Hoito ja käyttö	Korjaus	Maantielautta-liikenne	Meriliikenteen avustuspalvelut	Liikenteenohjaus
Essuunnittelu	Integroitu projektointitus (IPT)	Taiden hoito, alustarakat	Taiden korjaus, päällysteet	Maantielautta-liikenne	Jäänmurto	Tiekilenteen ohjaus
Yleissuunnittelu	Elinkeinoarvokka (PPP)	Taiden hoito, tevelaistus	Taiden korjaus, tiemerkinnät		Jäänmurto, avustavat hinausajat	Rautatieteilenteen ohjaus
Tie- / ratasuunnittelu	Suunnittelun sisältävä urakka	Ratojen hoito	Ratojen korjaus		Pölyvaane	Alustatieteilenteen ohjaus
Vesiväyläsuunnittelu		Vesiväylien hoito	Vesiväylien korjaus			
Rakennussuunnittelu	Toteutusurakka	Kärsävien ja pyörittävien siltojen käyttö	Kanavien korjaus			
		Sähkö	Siltöjen korjaus			

A-ryhmä muodostuu hankinnoista, joiden toimittajamarkkinoiden näkökulmasta Väylä ja ELY-keskukset ovat joko erittäin merkittävä tilaaja tai jopa ainoa tilaaja Suomessa. Toimittajamarkkina muodostuu näissä A-ryhmän hankinnoissa pääasiassa infra-alan toimijoista. Lisäksi suurin osa ryhmän hankinnoista vaikuttaa suoraan väylien käyttöihin.

Liikenneväylien- ja järjestelmän hankinnat - ryhmä B						
Teettämisen- ja hankintapalvelut	Tekniset järjestelmät ja laitteet	Radanpidon materiaalit	T&K	Tiedot ja mittauspalvelut	Tietojärjestelmät ja -palvelut	Asiantuntijapalvelut
Hankintapalvelut	Rata, turvalaittejärjestelmät	Radanpidon materiaalit	Tutkimus- ja kehittämissuunnitelman hankinta	Tiestitiedot	Kehittäminen ja ylläpito	Asiantuntijapalvelut
Rataasennointi	Rata, laajennusten toteutuslaitteet			Ratataidot		
	Rata, sähköisyyden ja vahvistusjärjestelmät			Vesiväylätiedot		
	Rata, kunnossapidon laitteet			Väyläkorkeus- ja maaperätiedot		
	Vesi, turvalaitteet			Liikenne- ja olosuhtetiedot		
	Vesi, ohjausjärjestelmät					

B-ryhmä muodostuu hankinnoista, joiden toimittajamarkkinoiden näkökulmasta Väylän ja ELY-keskusten rooli on vähäisempi, koska olemme yksi toimija monien muiden joukossa. Toimittajamarkkina on myös laajempi ja monialaisempi.

2 Yhteiset linjaukset

Tausta

Väylän toiminnan lähtökohtana on sekä ihmisten päivittäisten matkojen että yritysten raaka-aine- ja tuotekuljetusten sujuvuus ja turvallisuus. Hankinnoissamme tämä näkyy pyrkimyksenä huolehtia siitä, että asiakkaille tärkeät tarpeet siirtyvät ja otetaan huomioon koko hankinnan elinkaaren ajan; suunnitteluvaiheesta alkaen aina toteutuksenaikaiseen toimintaan ja lopulta kunnossapittoa saakka. Aktiivinen viestintä esimerkiksi liikenneväylien kunnossapitotoimista ja rakentamishankkeista on liikenneväylien eri käyttäjäryhmille merkityksellistä ja siten keskeinen osa onnistunutta hankintaa. Palveluntuottajat toimivat asiakasrajapinnassa ja on tärkeää, että tilaajan tavoitteet asiakkaiden tarpeista välittyvät koko hankintaketjun läpi aliurakoitsijoille asti.

Väyläomaisuuden hallinta edellyttää digitaalisen tietovarannon kasvattamista myös hankintojen avulla. Laadukkaiden ja kustannustehokkaiden hankintojen toteuttamiseksi ja uusien ratkaisujen löytämiseksi sekä niin innovointikyvyn kasvattamiseksi kuin laadunhallinnan ja laadunvalvonnan kehittämiseksi hyödynnämme vuoropuhelua ja yhteistyötä markkinoiden kanssa. Tavoitteena on yhdessä markkinoiden kanssa edistää digitalisaatiota ja myös näin luoda mahdollisuuksia uudelleenlaisellekin liiketoiminnalle. Lisäksi hankinnoilla mahdollistetaan uusien ratkaisujen kehittämistä sekä niiden käyttöönottoa.

Yhtenäiset vaatimukset edistävät johdonmukaista ja tasalaatuista hankintaa sekä tasapuolista ja läpinäkyvää toimintaa. Lisäksi yhtenäisillä vaatimuksilla varmistetaan hankinnan tehokkuus, kuitenkin huomioiden vaatimusten tapauskohtainen tarkoituksenmukaisuus.

Tavoitteenamme on vähentää ilmaston ja muun ympäristön kannalta haitallisia päästöjä sekä energian ja materiaalien käyttöä väylien elinkaaren aikana. Kannustamme palveluntuottajia ottamaan käyttöön vähäpäästöisiä ja energia- ja materiaalitehokkaita ratkaisuja, tuotteita ja palveluja. Sisällytämme hankintoihin ympäristökriteerejä, joilla tuemme ilmastonäkökulman, päästölaskennan, elinkaarikustannusten ja kiertotalouden huomioon ottamista.

Kehitämme hankintojen ja näiden toimintalinjojen vaikuttavuutta myös seuraamalla, mittaamalla ja analysoimalla konkreettisia tuloksia erityisesti volyymiltään ja/tai kriittisyydeltään merkittävien hankintakategorioiden osalta. Markkina-analyyysien menetelmien kehittäminen ja systematisointi ovat jatkuvaa työtämme. Viestimme tuloksista ja vaikuttavuudesta säännönmukaisesti myös markkinatoimijoille.

Onnistunut hankinta edellyttää osaamista niin tilaaja- kuin palveluntuottajapuolella. Panostamme Väylässä oman osaamisemme ja laajemmin kyvykkyyksiemme kehittämiseen ja pyrimme vaikuttamaan myös alan osaamisen kehittämiseen.

Toteutamme hankintamme julkisen hankintalainsäädännön, substanssilainsäädännön ja valtion hallinnon toimintaa säätelevän normiston puitteissa. Yhteisillä linjauksilla viestimme peruseriaatteet, jotka ohjaavat kaikkea hankintaamme hankintakategoriasta riippumatta.

Yhteiset linjaukset

1. Huomioimme asiakkaiden kuljetus- ja liikkumistarpeet läpi hankinnan elinkaaren.
2. Varmistamme väyläomaisuuden hallinnan tietotarpeet kaikissa hankinnoissa.
3. Haemme parempaa laatua ja tehokkaampaa palvelua ja uudenlaisen liiketoiminnan mahdollistamista yhteistyössä toimittajamarkkinoiden kanssa.
4. Edistämme hankinnoilla ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteita.
5. Hankintamme perustuvat yhtenäisiin toimintatapoihin ja asiakirjoihin.

3 Kategoriakohtaiset linjaukset

3.1 Suunnittelu

Kategoriakuvaus

Suunnittelu
Esisuunnittelu
Yleissuunnittelu
Tie- / ratasuunnittelu
Vesiväyläsuunnittelu
Rakennussuunnittelu

Suunnittelukategoria sisältää kaikki eri väylämuotojen suunnitteluhankinnat eli esisuunnittelun, yleissuunnittelun ja hankesuunnittelun (tie/ratasuunnitelma), vesiväyläsuunnittelun ja rakennussuunnittelun, joka voidaan toteuttaa ja hankkia osana urakkaa.

Tavoitetilassa meillä on riittävä määrä osaajia sekä tilaajan että palveluntarjoajien puolella. Tilaajan ja palveluntarjoajan osaaminen on monipuolista ja vastaa mm. digitalisaation ja tietomallinnuksen tarpeita. Hankkimamme suunnittelupalvelut tuottavat laadukkaita ja hankkeen elinkaaren huomioivia selvityksiä ja suunnitelmia, joiden tiedot ja kustannusarviot antavat hyvän perustan jatkopäätöksille ja rakentamiselle. Vuorovaikutus tilaajan ja palveluntuottajien välillä on sujuvaa.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Varmistamme yhdessä infra-alan kanssa, että meillä ja palveluntuottajilla on riittävä substanssiosaaminen. Edistämme hankinnan keinoin uusien henkilöiden alalle pääsyä.
2. Kehitämme toimintamalleja ja menetelmiä digitalisaation edistämiseksi yhdessä muiden sidosryhmien ja infra-alan kanssa. Kehitämme suunnitteluprosessin eri vaiheita ja menettelyjä digitaalisiksi. Kiinnitämme huomiota laadukkaan tietomallin tuottamiseen suunnitteluvaiheessa ja hyödyntämiseen rakentamisessa.
3. Otamme hankinnoissa huomioon toimittajamarkkinan toimivuuden ja markkinatilanteen näkökulmat sekä edistämme markkinoiden toimivuutta hankinnan keinoin. Hyödynnämme monipuolista hankinnan menettelytapavalikoimaa. Pienissä hankkeissa käytämme ensisijaisesti puitesopimuksia ja suuremmissa hankkeissa hankimme palvelut hankekohtaisesti.
4. Kehitämme tilaajan ja palveluntuottajan välistä vuorovaikutusta sekä hankinnan suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa että palvelun toteutusvaiheessa.
5. Huomioimme suunnittelupalveluiden hankinnassa, suunnitteluvaiheen edellyttämällä tavalla, kohteen koko elinkaaren laadun, kustannusten sekä ympäristö- ja ilmastovaikutusten näkökulmat hankkeen toteutuksesta kunnossapitoon.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Osaamisen jatkuvuuden varmistamiseksi ja uusien osaajien alalle tulon mahdollistamiseksi kehitämme suunnitteluhankinnoissa mestari-kisällimallia. Osallistumme alan osaamisen kehittämiseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
2. Kehitämme laadunhallinnan ja -valvonnan menetelmiä yhdessä infra-alan kanssa. Tämä kattaa mm. konsultin itselle luovutuksen menettelyt ja suunnitelmien ulkopuoliset tarkastusmenettelyt ja suunnittelutestamentit.
3. Kehitämme suunnittelun teknistä ohjeistusta ja parannamme sen ajantasaisuutta kaikkien väylämuotojen osalta.
4. Määrittelemme suunnittelun eri vaiheisiin liittyvät palaute- ja arviointimenetelmät (mm. omavalvonnat, RALA-palaute, projektiarvioinnit, itsearvioinnit) ja käytämme niistä saatua tietoa systemaattisesti kehittämistoiminnassamme.
5. Parannamme hankintaohjelmiamme luotettavuutta ja ajantasaisuutta sekä varaamme suunnittelulle sen vaatiman ajan 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa toteutettaessa.
6. Parannamme hankkeen toteutusvaiheen aikaista tilaaja-rakennuttaja-/suunnitteluttajakonsultti-suunnittelija -osapuolten välistä vuorovaikutusta hankkeelle määriteltyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.
7. Kehitämme puitejärjestelymenettelyitä ja niiden käytäntöjä mm. lisäämällä osapuolten välistä vuorovaikutusta puitesopimuskauden aikana (mm. resurssisuunnittelu ja resurssitarpeiden parempi ennakointi) sekä monipuolistamalla palvelutarjoajien valintakäytäntöjä.
8. Analysoimme ja kehitämme tarjouspyynnöissä esitettyjen pätevyys- ja referenssivaatimusten tarkoituksenmukaisuutta suhteessa suunnitteluprojektin tehtäviin, näkökulmiin (henkilö/yritys) ja markkinatilanteeseen.
9. Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä toimimme yhdessä sidosryhmien ja alan kanssa kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja. Esisuunnittelussa hyödynnämme laajaa keinovalikoimaa. Uusiomateriaalien käyttö huomioidaan jo suunnitteluvaiheessa.

3.2 Investointien toteutus

Kategoriakuvaus

Investointien toteutus
Integroitu projektitoimitus (IPT)
Elinkaariurakka (PPP)
Suunnittelun sisältävä urakka
Toteutusurakka

Investointien toteutus -kategoria sisältää eri väylämuotojen (tie, rata, vesi) kehittämisinvestoinnit, parantamisinvestoinnit ja alueelliset investoinnit.

Investointien toteutus -kategoriassa on neljä tuotetta: *elinkaariurakka* (PPP), yhteistoimintaurakka eli tilaajan ja palveluntuottajan välistä yhteistoimintaa korostava *Integroitu projektitoimitusmalli* (IPT esim. allianssi tai vastaava yhteistoimintasopimus), *suunnittelun sisältävä urakka* (ST), *toteutusurakka* (KU) sekä sopimuksen kehittämissivaiheen sisältävät kku sekä STk.

Investointien toteutuksesta vastaavat Väylä ja tienpidon alueellisista investoinneista ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueet.

Investointien toteutuksen vuosittainen hankintavolyymi on noin 600–800 milj. euroa, josta suurin osa on kehittämisinvestointeja.

Tavoitetilassa meillä on vahva ja monipuolinen tilaajaosaaminen sekä itselämme että teettämisen ja valvonnan palveluntarjoajilla. Hankkeet suunnitellaan ja toteutetaan laadukkaasti koko elinkaari huomioiden. Toimittajamarkkinan toimivuus on hyvä ja urakoinnin toimitusketjut toimivat tuottavasti, laadukkaasti ja turvallisesti noudattaen hankkeille asetettuja tavoitteita. Edistämme yhteistyössä infra-alan toimijoiden kanssa alan osaamista ja vuorovaikutusta.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Varmistamme yhdessä infra-alan kanssa, että meillä ja palveluntuottajilla on riittävä osaaminen investointien toteuttamiseen. Edistämme uusien henkilöiden alalle pääsyä ja pyrimme vaikuttamaan omalta osaltamme alan koulutuksen kehittämiseen
2. Kiinnitämme huomiota toimitusketjun urakoitsija/aliurakoitsijat yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja varmistamiseen. Hankintaprosessin kehittämisessä painopisteemme on ensisijaisesti toteutuksen aikaisen toiminnan parantamisessa, siihen liittyvässä laadunhallinnassa ja turvallisuustoiminnassa.
3. Kehitämme toimintamalleja ja menetelmiä digitalisaation edistämiseksi yhdessä infra-alan kanssa. Kiinnitämme huomiota laadukkaan tietomallin tuottamiseen ja hyödyntämiseen rakennusprojekteissa.
4. Hyödynnämme monipuolista toteutusmallivalikoimaa ja jatkamme sen kehittämistä saatujen kokemusten perusteella. Kiinnitämme huomiota riskien ja hyödyn jakoon eri osapuolten kesken. Käytämme toteutusurakkaa (KU) sellaisissa kohteissa, joissa tarjouksen yhteydessä tehtävällä rakennussuunnittelulla ei ole saavutettavissa erityisiä lisähyötyjä.

5. Kehitämme markkinavuoropuhelua ja hankinnan suunnittelu- ja valmisteluvaiheen analysointia tuottavuuden parantamiseksi.
6. Toimimme aktiivisesti infra-alan T&K-toiminnassa sekä kestävästä kehityksen edistämisessä ja ilmastomuutoksen torjunnassa. Edistämme innovatiivisten tuote- ja palvelukonseptien kehittämistä.
7. Otamme hankinnoissa huomioon toimittajamarkkinanäkökulman sekä edistämme markkinoiden toimivuutta hankinnan keinoin.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Parannamme erilaisilla toimilla rakennusurakoissa tarvittavaa osaamista kuten tilaajaosaamista (tilaajat ja teettämisen palveluntuottajat), suunnitteluosaamista (suunnittelukategoria) ja työmaan johtamista. Vaikutamme aktiivisesti infra-alan koulutuksen kehittämiseen tuomalla esille infrahankkeiden osaamistarpeet.
2. Osaamisen jatkuvuuden varmistamiseksi ja uusien osaajien alalle tulon mahdollistamiseksi kehitämme urakoihin mestari-kisälli-mallin. Lisäksi mahdollistamme harjoittelijoiden käyttöä rakennusurakoissa hankintojen kautta.
3. Osallistumme aktiivisesti infra-alan T&K:n toimintaan ja tutkimukseen. T&K toiminnalla ja lopputöitä tukemalla saadaan oppilaitoksille viestittyä alan kehitystä ja samalla saadaan nuoria infra-alalle.
4. Kehitämme laadunhallinnan ja -valvonnan menetelmiä yhdessä infra-alan kanssa. Tavoitteena on siirtyä kohti reaaliaikaista ja digitaalista raportointia ja seurantaa. Uudistamme urakoitsijan laaturaportointiohjeistuksen ja siihen liittyvän valvontaohjeen, joka tukee reaaliaikaista ja digitaalista laadunhallintaa. Yhtenäistämme turvallisuuteen liittyviä malliasiakirjoja ja turvallisuusasioihin liittyvää raportointia sekä kehitämme tarjouspyyntöaineiston muutostietojen hallintaan.
5. Määrittelemme urakoiden eri vaiheisiin liittyvät palaute- ja arviointimenetelmät (mm. omavalvonnat, RALA-palaute, IPAT-arvioinnit, projektinhallinnan arvioinnit, itsearviointit) ja käytämme niistä saatua tietoa systemaattisesti kehittämistoiminnassamme.
6. Tulevan 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta saadaan luotua pitkäjänteistä näkymää tulevaisuuden rakennushankkeista. Parannamme hankintaohjelmiamme luotettavuutta ja ajantasaisuutta.
7. Järjestämme uusista hankkeista infotilaisuuden mahdollisimman pian rahoituspäätösten jälkeen. Lisäksi järjestämme hankkeista markkinavuoropuhelua.
8. Toimimme yhdessä infra-alan kanssa toteutusmuotojen T&K kehittämisessä ja pilotoinnissa. Jatkamme STK ja kKU mallien kehittämistä ja tuotteistamista. Pieniin rakennusurakoihin kehitämme ns. kevennetyt KU:n hankinnan asiakirjat.

9. Analysoimme tarjouspyynnöissä esitettyjen pätevyys- ja referenssivaatimusten tarkoituksenmukaisuutta suhteessa hankkeen tehtäviin ja markkinatilanteeseen. Tavoitteena on määrittää ja mitoittaa hankintoihin liittyvät pätevyys-, osaamis- ja referenssivaatimukset tarkoituksenmukaisiksi huomioiden markkinoiden toimivuus. Pilotoimme RALAn tuottamaa referenssirekisteriä.
10. Kehitämme ja systematisoimme markkina-analyysien menetelmiä tukemaan toimittajamarkkinanäkökulman huomioimista hankintojen suunnittelussa sekä huomioimme hankintojen ajoituksessa palveluntuottajien resurssit ja markkinoiden tilanteen (rajalliset kalusto- ja osaamisresurssit, tarjous-ten jättämisen ajoitus jne.)
11. Keräämme kokemuksia systemaattisesti ja jaamme tietoa alalle yhdessä luotavien pelisääntöjen mukaisesti (mm. hyödyt innovaation tekijöille) sekä selvitämme myös mahdollisten innovaatiokannustimien käyttöä.
12. Kehitämme tietomallinnusta siten, että suunnittelusta rakentamiseen saadaan laadukkaita tietomalleja, joita voidaan hyödyntää rakentamisen tilaamisessa ja rakentamisessa sekä tuottaa kunnossapidon ja väyläomaisuuden käyttöön riittävät tiedot ja toteumamallit rakentamisesta. Yhtenäistämme yhdessä ELY-keskusten kanssa tiedonhallinnan ohjeistuksen ja vakioimme tietosisältöihin liittyvät nimeämiskäytännöt ja sisällöt.
13. Parannamme hankkeiden koko elinkaaren aikaista tiedon- ja laadunhallintaa tiivistämällä rakentamisen ja kunnossapidon yhteistyötä ja huomioimalla kunnossapidon tietotarpeet. Lisäksi huomioimme elinkaarikustannukset entistä paremmin jo suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa sekä huomioimme väylän rakentamisessa sen kunnossapidettävyyden.
14. Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä toimimme yhdessä alan kanssa kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja. Uusiomateriaalien ohjeistus kehitetään valmiiksi ja käytettäväksi suunnittelussa, rakentamisessa ja korjauksessa.

3.3 Hoito ja käyttö

Kategoriakuvaus

Hoito ja käyttö
Teiden hoito, alueurakat
Teiden hoito, tievalaistus
Teiden hoito, pumppaamot
Ratojen hoito
Vesiväylien hoito
Kanavien ja avattavien siltojen käyttö
Sähkö

Hoidolla tarkoitetaan väylän, rakenteen tai laitteen pitämistä päivittäin toimintakuntoisena. Käyttö sisältää väylien toimintakuntauuden kannalta välttämättömät käyttökulut (esim. energia, siltojen aukaisut yms.)

Hoito ja käyttö -kategoria sisältää eri väylämuotojen hoidon (tiet, radat, vesiväylät), kanavien ja avattavien siltojen käytön sekä sähkön hankinnan. Väylän ja ELY-keskusten liikenneväylien hoito toteutetaan nykyisin pääosin monivuotisia alueurakoina.

Hoidon ja käytön hankintoihin käytetään vuosittain n. 360 milj. €, josta pääosa kohdistuu teiden (noin 175 milj. €) ja ratojen hoitoon (noin 135 milj. €).

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Painotamme palveluhankinnoissa koetun palvelun laatua, turvallisuutta, ja tuotantoketjun toimivuutta. Huomioimme väylien käyttäjien palautteet palvelun suunnittelussa ja toteutuman seurannassa.
2. Edistämme ja seuraamme markkinoiden toimivuutta, ja tarvittaessa tarkistamme hankintatapojamme.
3. Viestimme aktiivisesti uusista hankintamalleista valtakunnallisesti ja alueellisesti.
4. Edistämme innovatiivisten tuote- ja palvelukonseptien kehittämistä. Käytämme hankinnoissa innovatiivisuuteen kannustavia hankintamenettelyitä ja sopimusmalleja, jotka antavat mahdollisuuksia kehittämiseksi.
5. Kiinnitämme huomiota sopimusten riskien ja hyötyjen jakoon palveluntuottajan ja tilaajan välillä.
6. Tehostamme toimintaa ja varmistamme laadun koko urakointiketjussa hyödyntäen tietojärjestelmiä ja digitalisaatiota.
7. Hyödynnämme järjestelmällistä, aktiivista ja jatkuvaa markkinavuoropuhelua infra-alan kanssa toiminnan kehittämiseksi.
8. Varmistamme toiminnan yhtenäisyyden väylämuotojen sisällä, ja minimoimme väylämuotokohtaisia eroavaisuuksia.
9. Varmistamme palvelutuotannossa energiatehokkuuden ja ilmastonmuutoksen sopeutumiseen edellyttämät toimenpiteet.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Kehitämme tapoja tuottaa tietoa digitaalisesti tilaajan järjestelmiin, sekä tapoja hyödyntää tietoa palvelun laadun ja tehokkuuden parantamiseksi.
2. Laadun varmistamiseksi kehitämme tapoja, joilla varmistamme sopimusvaatimusten jalkautumisesta koko urakoitsijaketjuun.
3. Kehitämme myös aliurakointimarkkinoita, huomioimalla kilpailutusten vaatimuksissa aliurakointi ja sen käyttö. Uusien toimijoiden saamiseksi hoidon urakoihin tarjoamme myös mahdollisuuksia hoidonluonteisiin töihin hoitourakoiden ulkopuolelta.
4. Edistämme pitkäaikaisten sopimusten joustavuuden kehittämistä, mm. muuttuvien asiakastarpeiden muutosten hallitsemiseksi.
5. Parannamme tietoa urakoinnin kustannuksista ja yleistä kustannustietoisuutta.
6. Kehitämme energiatehokkuuden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen edellyttämiä toimenpiteitä.

7. Kehitämme yhdessä infra-alan kanssa sopimusten yhteisiä tavoitteita ja ansaintalogiikkaa tukemaan hyvän palvelun varmistamista.

3.4 Korjaus

Kategoriakuvaus

Korjaus
Teiden korjaus, päällysteet
Teiden korjaus, tiemerkinnot
Ratojen korjaus
Vesiväylien korjaus
Kanavien korjaus
Siltojen korjaus

Korjauksella tarkoitetaan vaurioituneen väylän, rakenteen tai laitteen palauttamista alkuperäiseen kuntoonsa.

Korjaus-kategoria sisältää eri väylämuotojen korjaustyöt (tiet, radat, vesiväylät ja kanavat, sillat). Korjauksen työt toteutetaan nykyisin pääosin tilaajan suunnitelmiin pohjautuvina erillisurakoina.

Korjauksen hankintoihin käytetään vuosittain n. 270 milj.€, josta valtaosa kohdistuu teiden korjaukseen (n. 170 M€). Teiden korjaukseen kuuluvia tuotteita ja palveluita ovat mm. päällysteet, rakenteiden korjaukset, tiemerkinnot, varusteet ja laitteet, soratiekorjaukset. Ratojen korjausten vuosittain määrä on noin 40 milj. €. Vesiväylien ja kanavien korjaus sisältää merimerkkien korjauksia, ruoppauksia sekä kanavien ja avattavien siltojen ylläpitoa. Siltojen korjauksen hankinnoista (vuosivolyymi noin 55 milj. €) valtaosa kohdistuu tiesiltoihin.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Painotamme hankinnoissa laatua, turvallisuutta, ja tuotantoketjun toimivuutta. Huomioimme väylien käyttäjien palautteet palvelun suunnittelussa ja toteutuman seurannassa.
2. Edistämme ja seuraamme markkinoiden toimivuutta, ja tarvittaessa tarkistamme hankintatapojamme. Varmistamme, että markkinoilta löytyy riittävästi monipuolista tarjontaa.
3. Edistämme innovatiivisten tuote- ja palvelukonseptien kehittämistä. Käytämme hankinnoissa innovatiivisuuden kannustavia hankintamenettelyitä ja sopimusmalleja, jotka antavat vapausasteita uusien teknisten ratkaisujen ja tuotteiden kehittämiseksi sekä niiden hyödyntämiseksi.
4. Käytämme pitkäkestoisia palvelusopimuksia teiden päällysteiden korjauksessa sopivissa kohteissa, hyvän palvelun, elinkaaritehokkuuden ja kehittämisen varmistamiseksi.
5. Hyödynnämme hankinnoissa eri toteutusmuotoja, joista valitaan toteutukseen parhaiten soveltuva malli tilanteen mukaisesti. Kehitämme nykyisiä malleja ja kokeilemme uusia toteutusmalleja erilaisissa kohteissa.
6. Tehostamme toimintaa ja varmistamme laadun koko urakointiketjussa hyödyntäen tietojärjestelmiä ja digitalisaatiota.

7. Hyödynnämme järjestelmällistä, aktiivista ja jatkuvaa markkinavuoropuhelua infra-alan kanssa toiminnan kehittämiseksi.
8. Varmistamme palvelutuotannossa energiatehokkuuden ja ilmastonmuutoksen sopeutumiseen edellyttämät toimenpiteet.
9. Varmistamme toiminnan yhtenäisyyden väylämuotojen sisällä, ja minimoimme väylämuotokohtaisia eroavaisuuksia

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Kehitämme tapoja hankintojen kautta tuottaa tietoa digitaalisesti järjestelmiimme sekä tapoja hyödyntää tietoa palvelun laadun ja tehokkuuden parantamiseksi.
2. Kehitämme korjaushankintojen sisältöjen määrittelyitä markkinoiden toimivuuden parantamiseksi, mm. yksiselitteisten sopimusten avulla. Kehitämme riskien hallintaa korjauksissa.
3. Kehitämme hankintamenettelyitä tavoitteena hankkia myös ratkaisuja ja palveluita.
4. Hankintojen suunnittelu, kehittäminen sekä viestintä niistä on pitkäjänteistä ja vuorovaikutteista.
5. Parannamme Tilaaajan tietoa urakoinnin kustannuksista ja yleistä kustannustietoisuutta.
6. Kehitämme yhdessä infra-alan kanssa sopimusten yhteisiä tavoitteita ja ansaintalogiikkaa tukemaan hyvän palvelun varmistamista.
7. Kehitämme tapoja vähentämään korjausten aikaisia haittoja liikenteelle ja kuljetuksille.
8. Kehitämme energiatehokkuuden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen edellyttämiä toimenpiteitä.
9. Edistämme yhdessä infra-alan kanssa riittävän osaamisen kehittämistä.

3.5 Maantielauttaliikenne

Kategoriakuvaus

Maantielauttaliikennepalveluiden hankinta. Maantielauttaliikennettä hoidetaan 40 lauttapaikalla. Lauttapaikat ovat keskittyneet Saaristomerelle, jossa paikkoja on 19 sekä Järvi-Suomeen, jossa niitä on 14. Loput lauttapaikoista sijaitsevat maantieteellisesti toisistaan erillään.

Maantielauttaliikennepalveluiden hankintoihin käytetään vuosittain noin 50 milj. €. Hankinnoista vastaa keskitetysti Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Kategorian toimittajamarkkinat muodostuvat tällä hetkellä käytännössä yhdestä valtionyhtiöstä.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Käytettävissä oleva rahoitus ja palvelutasoperiaatteet määrittelevät reunaehdot maantielauttaliikenteen hankinnalle.
2. Hankimme pääasiassa ratkaisuja ja palveluja.
3. Painotamme hankinnoissa väylien käyttäjä -näkökulmaa ja koetun palvelun laatua. Huomioimme tienkäyttäjien palautteet palvelun suunnittelussa ja toteutuksen seurannassa.
4. Ylläpidämme monipuolista ja jatkuvaa vuorovaikutusta väylien käyttäjien ja palveluntuottajien kanssa sekä hankinnan suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa, että palvelun toteutuksen aikana.
5. Käytämme hankinnoissa neuvottelumenettelyä innovatiivisuuden edistämiseksi. Kannustamme uusien innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen ja hyödyntämiseen.
6. Otamme hankintojen suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa huomioon toimittajamarkkinanäkökulman sekä luomme hankinnoilla edellytyksiä markkinoiden syntymiseen ja toimivuuteen. Suhteutamme sopimusajan palvelun tuottamisessa tarvittavien pääomainvestointeihin ja ohjaamme teknologia-neutraalisti palveluntuottajat investoimaan tarjottavaan lauttakalustoon kustannus- ja energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi.
7. Kiinnitämme laajojen ja pitkäaikaisten sopimusten osalta erityistä huomiota sopimusten joustavuuteen toimintaympäristön muutosten suhteen sekä riskien ja hyötyjen tasapuoliseen jakoon sopijaosapuolten kesken.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Kehitämme sopimusmalliamme ja edistämme kilpailun syntymistä pitkäkestoisin 15–20 vuoden innovatiivisin kumppanuussopimuksin. Pitkä 15–20 vuoden sopimusajalla vastataan tarvittavan lauttakaluston elinkaareen ja investointikustannuksiin. Sopimusten pitkäkestoisuudella mahdollistetaan ympäristö-, kustannus- ja palvelutavoitteiden toteuttamisen kestävästi.
2. Huomioimme hankinnoissamme olemassa olevat painorajoitukset sekä liikenteelliset pullonkaulat vähentämällä niitä ja parannamme liikenteen sujuvuutta jatkuvasti taloudellisten raamien puitteissa. Edellytämme 80 tonnin vähimmäiskantavuutta.
3. Edellytämme uusissa sopimuksissamme CO₂ -päästöjen vähentämistä vuoden 2005 tasosta -50 %. Laadimme hankintakriteerit kuitenkin teknologia-neutraalisti antaen innovatiivisille ratkaisuille tilaa.

4. Toiminnan ekologisesta ja teknisestä kehittämisestä huolimatta tavoittelemme kustannusten pitämistä nykytasolla. Seuraamme kuljetettujen ajoneuvojen määrää suhteutettuna lauttapaikkakohtaisiin lauttaliikennepalvelun toteumakustannuksiin kunakin laskentavuonna.
5. Kehitämme menetelmiä sopimuskauden aikaisten toimintaympäristömuutosten hyötyjen jakamiseksi oikeudenmukaisesti ja ennustettavasti sopijaosapuolten kesken esim. autonomisuus/silloitus huomioiden.

3.6 Meriliikenteen avustuspalvelut

Kategoriakuvaus

Meriliikenteen avustuspalvelut
Jäänmurto
Jäänmurto, avustavat hinaajat
Polttoaine

Talvimerenkulkujärjestelmän turvallisuuden sekä liikenteen sujuvuuden varmistamiseksi tilaamme jäänmurtopalvelua Suomen merialueilla ja Saimaalla, sekä teemme Perämerellä yhteistyötä Ruotsin kanssa. Jäänmurtopalveluilla tarkoitetaan jäissä tapahtuvaa alusten avustamista, hinaamista ja liikenteen turvallisuuden varmistamista ja siihen liittyvää liikenteen ohjaamista sekä jäätiedusteluajoja. Kuvatut tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain yhtäaikaisia.

Kategoriakohtaiset linjaukset

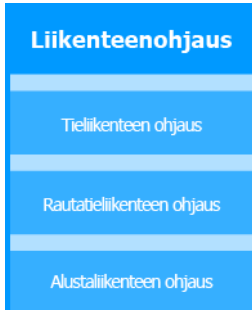
1. Kilpailutamme jäänmurtopalvelut varmistaksemme elinkeinoelämän ympärivuotiset kuljetukset ympäristöystävällisesti ja kustannustehokkaasti.
2. Huomioimme uusissa kilpailutuksissa ympäristöystävälliset ja innovatiiviset jäänmurtajakonseptit, joiden avulla saadaan joustavuutta ja täydennystä olemassa olevaan, ikääntyvään jäänmurtajalavastoon ja jonka avulla pystytään vastaamaan avustettavien alusten muuttuvaan tarpeeseen.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Pyrimme solmimaan pitkät ja läpinäkyvät sopimukset, joiden avulla pääoma-intensiivinen toiminta pysyy kestäväenä ja Tilaajan mahdollisuudet vaikuttaa kustannuksiin ja teknisiin ratkaisuihin ovat nykyistä paremmat.
2. Tiivistämme valtioiden välistä yhteistyötä Suomen merialueilla operatiivisen kustannustehokkuuden parantamiseksi.
3. Kilpailutamme jäänmurtokapasiteetin ajoissa, jotta kilpailu lisääntyy ja uusille toimijoille avautuu mahdollisuus tulla markkinoille.
4. Tehostamme toiminnan ohjausta kehittämällä tietoteknisiä ratkaisuja, joiden avulla parannetaan olemassa olevia ja luodaan uusia toiminnan mittareita.

3.7 Liikenteenohjaus

Kategoriakuvaus

Kategoria sisältää tie-, rautatie- ja alusliikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden hankinnan. Kaikista liikenteenohjaus- ja hallintapalveluista Väylän hallinnoimille väylille vastaa tällä hetkellä valtion omistama Traffic Management Finland Oy tytäryhtiöineen. Liikenteenohjauspalveluiden hankintoihin käytetään vuosittain noin 140 miljoonaa.

Tieliikenne

Tieliikenteenohjaus- ja hallintapalvelut sisältävät maantieverkolle tuotettavat tieliikenteen operatiiviset ja siihen läheisesti liittyvät toiminnot mahdollistaen henkilö- ja tavaraliikenteelle turvallisen, sujuvan ja häiriöttömän liikennöinnin. Operatiivisia toimintoja ovat liikennetilanteen ja tieverkon liikennöitävyyden ajantasainen tilannekuvan ylläpito, liikenteen operatiivinen ohjaus, häiriöiden hallinta, liikennetiedottaminen ja tienpidon tukitoiminnot.

Operatiivisen toiminnan varmistamiseksi tieliikenteenohjaus - ja hallintapalvelut sisältävät siinä käytettävien laitteiden ja järjestelmien ylläpidon sekä kehittämisen, mukaan lukien niiden kustannustehokkaan ja laadukkaan suunnittelun sekä toteuttamisen.

Tieliikenteenohjaus- ja hallintapalvelut myös tuottavat erityisosaamista ja konsultointiapua tieliikenteen ohjauksen ja hallinnan tarpeisiin.

Rautatieliikenne

Rautatieliikenteenohjaus- ja hallintapalvelut sisältävät valtion rataverkon liikenteen ohjauksen ja kapasiteetin sekä tilannekuvan hallinnan, rataverkon häiriöiden hallinnan, säännöllisen ja kiireellisen liikenteen ratakapasiteetin jakamisen. Sähköistetyn rataverkon käyttöpalvelut sekä rautatieliikenteen ja sen asiakkaiden, rataverkolla toimivien muiden osapuolien sekä rataverkon liikenteenohjauksen ja -hallinnan tarvitsemien liikenne-, matkustajainformaatio-, häiriö- ja muiden olosuhdetietojen tuottamisen sekä näihin liittyvät asiantuntija- ja tietopalvelut sekä tiedottamisen.

Lisäksi rautatieliikenteenohjaus- ja hallintapalveluihin sisältyvät liikenteenohjauksessa ja kapasiteetin hallinnassa sekä tiedon tuottamisessa tarvittavien teknisten tietojärjestelmien ja palveluiden suunnittelu, toteutus, operointi, valvonta ja ylläpito. Palveluun kuuluvat myös valvomopalvelut kuten teknisten- ja turvallisuusjärjestelmien valvomot.

Alusliikenne

Alusliikenteenohjaus- ja hallintapalvelut sisältävät Suomen vastuulla olevan merialueen ja Saimaan syväväylän alusliikenteen ohjauksen ja valvonnan sekä

tilannekuvan tuottamisen, merenkulun turvallisuuteen liittyvien varoitussanomien ja tiedotteiden tuottamisen, Saimaan alueen hätäradioliikenteen hoidon, navigointia ja reittisuunnittelua tukevia palveluita sekä näihin liittyviä asiantuntija- ja tietopalveluita.

Lisäksi alusliikenteenohjaus- ja hallintapalveluihin sisältyvät alusliikenteen ohjauksessa ja valvonnassa, kansainväliseen viranomaisyhteistyöhön perustuvassa alusliikenteen seurannassa sekä tiedon tuottamisessa ja tietojen jakamisessa tarvittavien teknisten järjestelmien ja palveluiden suunnittelu, toteutus, operointi ja ylläpito.

Meriliikenteen ohjaus ja hallintapalveluiden sisältö ja niihin liittyvät vaatimukset ja velvollisuudet perustuvat kansallisiin ja kansainvälisiin säädöksiin ja sopimuksiin, joiden edellyttämällä tavalla palveluja tuotetaan.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Sopimus on strateginen kumppanuussopimus (in-house hankinta), joka perustuu sopimusosapuolten yhteistyöhön yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi.
2. Keskeisiä liikenteenohjauksen hankinnalle asetettuja tavoitteita, joihin sopimuksella ja sen kehittämällä vastataan ovat: varmistaa liikkumisen ja kuljetusten sujuvuus ja turvallisuus valtion väylillä kaikissa tilanteissa; liikenneverkkojen kapasiteetin tehokas hyödyntäminen; liikenteen tilannekuvan hallinta ja liikenteenohjauksen toimintavarmuus kaikissa tilanteissa; liikenteen ilmasto- ja ympäristövaikutusten vähentäminen; liikenteen palveluiden vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen sekä liikenteen digitalisaation ja automatisaation sekä näihin liittyvien palveluiden ja osaamisen edistäminen.
3. Sopimuksen tavoitteita tarkistetaan tarvittaessa valtion talousarviotavoitteiden tai liikenne- ja viestintäministeriön tavoitteiden muuttuessa tai toimintaympäristön niin vaatiessa. Sopimusosapuolten tavoitteena on sopimuksen ja sopimukseen perustuvan palvelun jatkuva kehittäminen.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

Sopimusosapuolten tavoitteena on sopimuksen ja sopimukseen perustuvan palvelun jatkuva kehittäminen.

1. Palvelun hinnoittelussa voidaan siirtyä vaiheittain palvelun kustannuksiin ja tasoon perustuvaan hinnoitteluun.
2. Sopimusosapuolet kehittävät palvelua sekä sopivat tarvittaessa kokonaan uusista palveluista, palveluiden laajentamisesta tai supistamisesta sekä palveluiden lakkauttamisesta.
3. Sopimusta kehittäessään sen osapuolet tarkastelevat myös palvelun tavoitteita ja sisältöä sekä sen kustannuksia ja hinnoittelua perustuen palvelun vaikuttavuuteen ja tuloksiin.
4. Sopimusosapuolet määrittävät yhdessä palvelun toteuttamisen riskit ja mahdollisuudet sekä suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä riskien ja mahdollisuuksien hallinnan periaatteet.

3.8 Teettämis- ja hankintapalvelut

Kategoriakuvaus

Teettämis- ja hankintapalvelut -kategoria sisältää ulkopuolisten resurssien hankinnan tilaajan eri tehtävien hoitamiseksi. Näitä tilaajatahon tehtäviä ovat mm. hankkeiden eri suunnitteluvaiheiden suunnitteluttamistehtävät, rakennuttamistehtävät, kunnossapidon rataisännöinti, erilaiset hankintapalvelutehtävät esim. asiakirjojen laatimiseen sekä hankkeiden eri vaiheiden laadunvarmistukseen liittyvät valvontatehtävät.

Tämä hankintapalvelutuote kattaa teettämis- ja hankintapalvelujen seuraavat osa-alueet: rakennushankkeiden suunnitteluttaminen, rakennuttaminen, valvonta ja rataisännöinti. Tehtävät voivat koskea kaikkia tai osaa edellä mainituista tehtävistä.

Tavoitetilassa meillä on riittävä määrä osaajia sekä tilaajan että palveluntarjoajan puolella. Tilaajan ja palveluntarjoajan roolit ja vastuut on määritelty selkeästi ja yhteistyö toimijoiden välillä (tilaaja-rakennuttajakonsultti/valvonta/rataisännöinti-urakoitsijat) on sujuvaa ja toimivaa ja yhteisten tavoitteiden mukaista. Edistämme yhteistyössä alan osaamista ja uusien osaajien alalle pääsyä.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Selkeytämme tilaajan, rakennuttajan ja valvojan tehtävienjaot, ja viestimme tämän palveluntuottajille.
2. Varmistamme, että meillä tilaajina sekä teettämis- ja hankintapalvelukonsultteilla on riittävä substanssiosaaminen. Kehitämme yhteistyössä tilaajan ja palveluntarjoajien osaamista.
3. Kehitämme menetelmiä ja toimintamalleja digitalisaation edistämiseksi (mm. tietomallit) sekä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi yhdessä alan toimijoiden kanssa.
4. Kehitämme hankinnan menettelyjä, yhtenäisiä toimintatapoja ja siihen liittyviä arviointeja sisältäen mm. osaamisen ja laadun huomioonottamisen mahdollistamalla myös uusien osaajien alalle pääsyn. Käytämme hankinnoissa soveltuvien osin innovatiivisuuden kannustavia menettelyjä. Kiinnitämme hankintojen suunnittelussa ja valmistelussa huomiota palveluntuottajien jääviysmäärittelyihin.
5. Kiinnitämme huomiota toimitusketjun (tilaaja, rakennuttajakonsultti, valvoja, rataisännöinti, urakoitsija, aliurakoitsija) yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja varmistamiseen. Parannamme vuorovaikutusta palveluntuottajien kanssa hankinnan suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa sekä palvelun toteutusvaiheessa.

6. Edistämme markkinoiden toimivuutta hankinnan keinoin. Käytämme pienissä hankkeissa ensisijaisesti puitesopimuksia, monivuotisissa ja suuremmissa hankkeissa hankimme palvelut hankekohtaisesti.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Yhteisten toimintatapojen varmistamiseksi kehitämme palveluntarjoajien urakoiden tilaamisen osaamista tavoitteena tuottavammat urakat. Tähän kuuluvat mm. hankinnan analysointimenetelmien ja -työkalujen, kannustimien ja tietomallien osaaminen sekä erilaisten hankinnan menettelytapojen soveltaminen.
2. Osaamisen työkaluiksi kehitämme rakennuttajan projektikäsikirjaa ja hankinnan ohjeistuspalvelua.
3. Aktivoimme palveluntarjoajia urakan aikaisen toiminnan yhtenäisten palautemenettelyjen käyttämiseen ja pilottikokemusten jakamiseen.
4. Parannamme urakan laadunhallintaan ja valvontaan liittyviä menetelmiä ja mahdollistamme sen digitaalisena ja ajantasaisena siinä määrin kuin se on mahdollista. Laadimme laaturaportointiohjeen ja valvontaohjeen urakoiden laadunhallintaan. Rataisännöinnin osalta arvioimme valvonnan ohjeistuksen päivitystarpeita sekä kehitämme raportoinnin menettelyjä.
5. Kehitämme tietomallien soveltamista, systemaattista tiedonhallintaa ja otamme käyttöön uusia järjestelmiä tukemaan ja yhtenäistämään toimintaa sekä tukemaan tiedon sujuvaa virtausta läpi hankkeen elinkaaren.
6. Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä toimimme yhdessä alan kanssa kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja mm. CO²-laskentaa hankkeissa. Kehitämme uusiomateriaalien ohjeistuksen valmiiksi käytettäväksi suunnittelussa, rakentamisessa ja korjauksessa.
7. Täsmennämme tilaajan/rakennuttajakonsultin/rataisännöitsijän/valvojan roolit. Parannamme teettämistehtäviin liittyviä aloituskäytäntöjä ja palaute-menetelmiä sekä systematisoimme ne yhteneviksi (mm. kick-off käytännöt)
8. Kehitämme ja systematisoimme markkina-analyysien menetelmiä tukemaan toimittajamarkkinanäkökulman huomioimista hankintojen suunnittelussa.
9. Määritämme teettämisen- ja hankintapalveluiden hankintoihin liittyviä pätevyys-, osaamis- ja referenssivaatimuksia markkinoiden toimivuus huomioiden. Osaamisen säilymisen ja jatkuvuuden varmistamiseksi kehitämme mestari-kisälli-mallin, joka mahdollistaa uusien osaajien alalle tulon. Lisäksi pilotoimme RALAn tuottamaa referenssirekisteriä.
10. Kehitämme palveluntarjoajien hankintaan liittyviä arviointimenettelyjä ja toimitusketjun yhteisten tavoitteiden varmistamista huomioimalla mm. projektiorganisaation kyvykkyys kilpailutusten valintaperusteissa (esim. rakennuttajakonsultointi/rataisännöinti: johtaminen, toimeenpano, ongelmanratkaisu, kyky toimia projektiorganisaatiossa ja valvonta: ongelmanratkaisu). Lisäksi käynnistämme innovatiivisuuteen kannustavia pilotteja.

3.9 Tekniset järjestelmät ja laitteet

Kategoriakuvaus

Tekniset järjestelmät ja laitteet
Rata, turvalaitejärjestelmät
Rata, tasoristeysten tievaroitulaitokset
Rata, sähköistys- ja vahvavirtajärjestelmät
Rata, kunnossapidon tukipalvelu
Vesi, turvalaitteet
Vesi, ohjausjärjestelmät

Tekniset järjestelmät ovat väylien varrella olevia liikkumisen seurantaan ja ohjaukseen liittyviä järjestelmiä, joiden toimivuudella on välitön vaikutus väylien käyttäjiin. Katteoria sisältää eri väylämuotojen kehittämisen ja korvausinvestointien ja kunnossapidon yhteydessä tehtävät hankinnat sekä asiantuntijapalveluiden hankintana tehtävät hankinnat. Katteoriaan kuuluvat ratojen sähköistys- ja vahvavirtajärjestelmät, turvalaitejärjestelmät, tasoristeysten tievaroitulaitokset, vesiväylien turvalaitteet sekä ohjausjärjestelmät.

Tavoitetilassa meillä on riittävä määrä osaajia sekä tilaajan että palveluntarjoajan puolella. Teknisten järjestelmien ja laitteiden hankinta on suunnitelmallista ja pohjautuu järjestelmä- ja laitekokonaisuuden elinkaarenhallinnan suunnitelmaan sekä tukee valtakunnallisia tavoitteita digitalisoinnin suhteen. Tavoitetilassa rakentamisen, kunnossapidon ja liikenteenohjauksen välinen yhteistyö on tiivistä.

Kategoriakohtaiset linjaukset

- Otamme hankinnoissa ja sopimusmallissa aina huomioon hankinnan kohteen koko elinkaaren ja sen muutostenhallinnan kustannukset.
- Sovimme hankinnan yhteydessä selkeästi ylläpidon ja elinkaaren vastuut sekä toimittajien kesken että viraston sisällä.
- Suosimme järjestelmä- ja laitehankinnoissa standardoituja ja markkinoilta löytyviä ratkaisuja. Teetämme räätälöityjä sovelluksia, kun muuta ratkaisua ei ole tarjolla.
- Varmistamme, että meillä on tilaajana riittävä substanssiosaaminen. Alan nopean kehittymisen vuoksi tämä vaatii meiltä jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja alan seurantaa.
- Edistämme toimittajamarkkinavuorovaikutusta ja kehitämme yhteistyössä tilaajatahon ja palveluntuottajien osaamista.
- Hankimme omaan omistukseemme ne järjestelmät ja laitteet, joilla on suuri vaikutus liikenteen turvallisuuteen ja sujuvuuteen.
- Hyödynnämme järjestelmä- ja laitehankinnoissa puitesopimuksia sellaisissa tilanteissa, joissa tästä on hyötyä toiminnallisuuden varmistamisen näkökulmasta.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Kehitämme sekä tilaajan että palveluntuottajan osaamista. Osaamisen kehittämisen painopisteinä ovat rautatieliikenteen turvallisuus, kyberturvallisuus ja elinkaaren aikainen toiminta sekä siihen liittyvä pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus.
2. Määrittelemme tarvittavan osaamis- ja vaatimustason ja tuotevaatimukset tarvittaville palveluille ja tuotteille.
3. Osaamisen kehittämiseksi järjestämme ratapuolen teknisten järjestelmien yhteisiä koulutustilaisuuksia ja tietoiskuja uusista mahdollisuuksista. Osaamisen jatkuvuuden varmistamiseksi ja uusien osaajien alalle tulon mahdollistamiseksi kehitämme mestari-kisälli-mallin erityisesti rautateiden turvalaitteisiin liittyvään erikoisosaamisen osalta (mm. radan turvalaitteiden käyttöönottotarkastus).
4. Parannamme yhteistyötä laitevalmistajien ja järjestelmätoimittajien kanssa sekä kansallisesti että kansainvälisesti.
5. Hyödynnämme palveluntuottajien (erityisesti vesiväylien turvalaitetoimittajien kanssa) osaamisen paremmin mm. seurantakokouksissa, teemapäivässä ja yhteisissä kehitystilaisuuksissa.
6. Hyödynnämme ja kehitämme erilaisia palaute- ja arviointimenetelmiä hankkeen (mm. omavalvonnat, RALA-palaute, IPAT-arvioinnit, projektinhallinnan arvioinnit, itsearviointit) ja käytämme niistä saatua tietoa systemaattisesti kehittämistoiminnassamme.
7. Tiivistämme kunnossapidon ja rakentamisen yhteistyötä laatimalla elinkaarisuunnitelmia ja seuraamalla järjestelmien käytettävyyttä. Kehitämme laadun ja käytettävyyden arviointia yhteistyössä. (RAMS-arvot). Parannamme elinkaaren huomioonottamista ja suunnitelmallisuutta sekä kunnossapidon näkemysten huomioimista hankintavaiheessa.
8. Tilaamme radan turvalaitemuutoksia ensisijaisesti puitesopimuksilla ja kilpailutamme isoimmat hankinnat erikseen. Lisäämme neuvottelumenettelyn käyttöä ja markkinavuoropuhelua.
9. Radan turvalaittehankinnoissa huomioimme digirata-suunnitelman suuntalinjat. Vuosina 2020–2024 toteutamme ERTMS/ETCS-ratapilottikohteita. Vesiväylien turvalaittehankinnoissa koordinoimme älyhankkeita.

3.10 Radanpidon materiaalit

Kategoriakuvaus

Radanpidon materiaaleja hankitaan tilaajan hankintoina: kiskot, pölkyt, vaihteet, muut tarvikkeet (tarvikkeiden nimikkeitä n. 3000) sekä myös näihin liittyviä palveluita. Hankimme materiaalit mm. materiaalien saatavuuden varmistamiseksi tasapuolisesti urakoitsijoille, laadun varmistamiseksi sekä materiaalien osin pitkien toimitusaikojen vuoksi. Ratojen rakentamisessa käytettävä raidesepeleli hankitaan rakennusurakoiden yhteydessä.

Materiaalihankintojen vuosittainen volyyymi on n. 30–50 milj. €.

Hankinnan menettelytapoja ovat kansainväliset tarjouskilpailut, tarjouskilpailut sekä pitkiin vuosisopimuksiin perustuen tilaukset yksittäisille hankkeille. Rautatiemateriaalien hankinnoissa korostuu laadun eli lopputuotteen turvallisuuden varmistaminen.

Radanpidon materiaalien toimittajamarkkinat ovat erilaiset riippuen hankittavasta materiaalista. Osin hankinnat tehdään hyvin toimivilta eurooppalaisilta markkinoilta, ja toisaalta kotimaassa kilpailua on vähän, joten osin toimitaan myös yhden toimittajan varassa.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Vastaamme niiden rautatiemateriaalien hankinnasta, jotka olemme määrittelleet strategisiksi saatavuudenlaadun varmistamisen tai markkinoiden toimivuuden näkökulmasta.
2. Materiaalien hankinnassa pääasia on väylien käyttäjien liikenneturvallisuuden varmistaminen. Lisäksi varmistamme toimittajien toimitusvarmuuden erityisesti vikakorjauksia varten.
3. Käytämme laadun ja toimitusketjujen toimivuuden varmistamiseksi monivuotisia sopimuksia.
4. Kehitämme ja varmistamme markkinoiden toimivuutta.
5. Huomioimme ympäristövaatimukset etenkin energiantensiivisten tuotteiden hankinnoissa mm. ympäristösertifikaatteja vaatiin.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Parannamme ja varmistamme markkinoiden toimivuutta määrittelemällä hankintakokonaisuudet kilpailun mahdollistamiseksi, laatu ja toimitusvarmuus huomioiden.
2. Kehitämme hankintatapoja ja hankintojen sisältöjä erityisesti niiltä osin, jossa ei ole mahdollista tukeutua kansainvälisesti standardoituihin tuotteisiin.
3. Kehitämme ympäristövaatimuksia edelleen.
4. Kehitämme ja hyödynnämme materiaalihankintojen ja materiaalilogistiikan digitalisointia materiaalihallinnan ja väyläomaisuuden tarpeisiin.
5. Kehitämme materiaalitoiminnan sisäisiä mittareita ja vuorovaikutusta palveluntuottajien kanssa.

3.11 T&K

Kategoriakuvaus

T&k-kategoria sisältää viraston kaikkien väylämuotojen tutkimus- ja kehityshankinnat. T&k-hankinnoilla synnytetään ja otetaan käyttöön uutta tietoa, innovaatioita ja muita toimintaa kehittäviä menettelyjä sekä uutta prosesseihin (toimintaan) sitoutunutta osaamista. Nämä tuotokset kehittävät ja ylläpitävät yhteiskunnan ja kansalaisten tarpeita tyydyttävää liikennealan toiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta sekä kilpailukykyä.

Väylän t&k-tulokset ovat julkisia sekä kaikkien saatavilla ja hyödynnettävissä. T&k-palveluita hankittaessa kiinnitetään erityistä huomiota tavoiteltavien tulosten uutuusarvoon ja soveltuvuuteen koko liikennealan ja Väylän tarpeisiin.

T&k-kategorian toimittajamarkkinat muodostuvat opetus- ja tutkimuslaitoksista, konsulttiyrityksistä, innovatiivisista pienyrityksistä ja asiantuntijaorganisaatioista sekä infra-alan palveluntuottajista. T&k-toiminnan budjetti vuositasolla on 4–6 milj. €.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Hyödynnämme toimittajamarkkinoiden innovaatioita ja osaamista edistämällä innovaatioiden syntymistä, hyödyntämällä hankinnan menetelmiä laajalti (esim. esikaupallista hankintaa, neuvottelumenettelyä, prototyypin hankintaa, innovaatiokumppanuutta ja suunnittelukilpailua) ja edistämällä innovatiivisuuteen kannustavia toiminta- ja sopimusmalleja lähettämällä tarjouspyynnön markkinoiden toimijoille tai toimijalle myös suorahankinta-perustetta käytettäessä.
2. Kohtelemme toimittajia tasapuolisella ja virastolle yhteneväisellä tavalla hyödyntämällä kategorian yleisiä sopimusehtoja hankinta- ja yhteistyösopimuksissa.
3. Huomioimme tulosten käyttöönottettavuutta ja jatkohyödyntämistä hankinnan suunnittelu-, toimittajavalinta- ja toteuttamisvaiheissa.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Kehitämme toimittajamarkkinoita huomioivia ja innovaatioita mahdollistavia toiminta- ja sopimusmalleja muun muassa kehittämällä periaatteet ja toimintamalleja yhteisrahoitteista ja ulkopuolista, myös kansainvälistä, rahoitusta saaviin hankintoihin.
2. T&k-yhteistyön edistäminen. Toimittajayhteistyötä ja hankintaa yhtenäistävän tuen kehittäminen mm. hanke- ja projektipäälliköille.

3.12 Tiedot ja mittauspalvelut

Kategoriakuvaus

Tiedot ja mittauspalvelut
Tiestötiedot
Ratatiedot
Vesiväylätiedot
Väylärakenne- ja maaperätiedot
Liikenne- ja olosuhdetiedot

Tiedot ja mittauspalvelut -kategoria sisältää eri väylämuotojen tietojen hankinnan ja tietopalvelut. Tiedot ovat väyläverkkoon ja sen ominaisuuksiin, infrastruktuuriin tai liikenteeseen kohdistuvaa staattista tai dynaamista tietoa sekä olosuhdetietoa. Tietoja käsitellään ja varastoidaan erilaisissa järjestelmissä. Hankittu tieto toimii lähtöaineistona erilaisissa kohteissa ja tukee päätöksentekoa. Hyödyntämiskohteita ovat mm. väylien suunnittelu, investointihankkeet ja kunnossapidon urakat. Tietoja käytetään myös liikennejärjestelmän kehittämiseen ja liikenteen hallinnan tilannekuvan muodostamiseen.

Tietojen ja mittauspalveluiden hankinnan euromääräinen volyymi vuositasolla on useita miljoonia euroja. Merkittävimmät kokonaisuudet ovat tiestö- ja rata-tiedot sekä väylärakenne- ja maaperätiedot. Ajantasaiset liikennetiedot ja olosuhdetiedot hankitaan liikenteenohjausyhtiöltä kumppanuussopimuksella. Tietoaineistot ja -palvelut koostuvat laajasta valikoimasta tietotuotteita (esim. erilaiset paikkatietoon perustuvat aineistot) ja kokonaispalveluita (esim. Digiroad-operaattori).

Hankinnan menettelytapoja ovat yksittäiset kilpailutukset, puitesopimukset, dynaaminen hankintajärjestelmä ja kumppanuussopimukset.

Tiedot ja mittauspalvelut -kategorian toimittajamarkkinat muodostuvat mittauspalveluiden ja tietoaineistojen kotimaisista ja kansainvälisistä tuottajista.

Kategoriakohtaiset linjaukset

Tietojen ja mittauspalveluiden hankinnoissa noudatetaan seuraavia linjauksia ja peruseriaatteita:

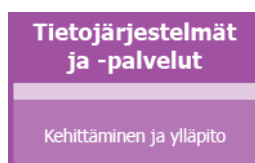
1. Omistamme hankkimamme tiedot.
2. Varmistamme muiden kuin omistamiemme tietoaineistojen osalta käyttö- ja muokkaus oikeuksien riittävän laajuuden tapauskohtaisesti.
3. Hyödynnämme tietojen hankinnoissa alan yleisiä standardeja mahdollisuuksien mukaan.
4. Kehitämme hankintoja siten, että mahdollistamme tiedon ekosysteemien kehittymisen.
5. Hankkimamme tiedot ovat Väylän tietoarkkitehtuurin ja toiminnan laatuvaatimusten mukaisia.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Kehitämme toimittajamarkkinoita hyödyntämällä tehokkaammin markkinavuoropuhelua hankinnan valmisteluvaiheessa.
2. Sovellamme aktiivisesti uusia hankintamenettelyjä.

3.13 Tietojärjestelmät ja -palvelut

Kategoriakuvaus

Tietojärjestelmät ja palvelut -kategoria sisältää Väylän toiminnan tukemiseen soveltuvien ns. substanssitetietojärjestelmien kehittämisen ja ylläpidon hankinnan.

Kategoria sisältää sovellusten, palvelun (mukaan lukien ylläpidon) ja konsultoinnin hankintaa. Hankinta sisältää tyypillisesti järjestelmän tai palvelun selvityksen, määrittelyn, toteutuksen ja ylläpidon sekä asiantuntijapalvelun. Kategorian hankinnoissa käytetään pääsääntöisesti JIT-sopimusehtoja (julkisen hallinnon IT-sopimusehdot). Kategorian vuosibudjetti on noin 10 milj. €.

Kategoriakohtaiset linjaukset

Tietojärjestelmien ja palveluiden hankinnoissa noudatetaan seuraavia linjauksia ja peruseriaatteita:

1. Edistämme toimittajavuorovaikutusta. Mahdollisuuksien mukaan osallistamme toimittajamarkkinoita hankinnan suunnitteluvaiheessa.
2. Määrittelemme hankittavat järjestelmä- tai palvelukokonaisuudet siten, että ne ovat Väylän kokonaisarkkitehtuurin mukaisia.
3. Hankimme ratkaisut palveluna tai tarvittaessa teetämme sovelluksia. Hyödynnämme ja tuotamme avointa lähdekoodia sen ollessa tarkoituksenmukaisia. Mahdollisuuksien mukaan suosimme valmisratkaisuja.
4. Hankkijana määrittelemme tarpeemme ja palveluntuottajat esittävät ehdotuksensa ratkaisuksi annettujen resurssien puitteissa. Käytämme innovatiivisuuteen kannustavia hankintamenettelyitä, jotka luovat mahdollisuuksia uusien teknisten ratkaisujen ja tuotteiden kehittämiseksi sekä niiden hyödyntämiseksi.
5. Hankinnassa huomioimme aina järjestelmän tai palvelun koko elinkaaren, kuten elinkaarikustannukset ja siirtokustannukset ja vastuut. Järjestelmä- ja palveluhankinnat sisältävät pääsääntöisesti sekä järjestelmän kehittämisen että ylläpidon. Sovimme hankinnan yhteydessä selkeästi ylläpidon ja elinkaaren vastuut.
6. Huolehdimme hankinnoissa Väylän asianmukaisista aineettomista oikeuksista ja niiden hallinnasta. Määrittelemme ja hankimme tarvittavat oikeudet tietoihin ja tietojärjestelmiin. Omistamme muun muassa tietojärjestelmien tuottamat ydintoimintaamme liittyvät tiedot.
7. Suosimme tarkoituksenmukaisia valtion yhteishankintoja.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

Tietojärjestelmien ja palveluiden hankinnan kehittämiskohteita ovat:

1. Järjestelmien ja palveluiden elinkaaren hallinnan kehittäminen. Kehitämme hankintojemme elinkaaren hallintaa siten, että arvioimme hankesuunnittelusta lähtien hankkeen koko elinkaaren kustannuksia ja määrittelemme elinkaaren kattavasti palveluntuottajan ja Väylän vastuut. Arvioimme myös vaikuttavuuden ja hyödyt.
2. Sovellamme aktiivisesti uusia tapoja hankkia. Edistämme innovatiivisuutta pilotoimalla ja uusilla hankintatavoilla.

3.14 Asiantuntijapalvelut

Kategoriakuvaus

Kategoria sisältää muun muassa seuraavia hankintoja: tekniset ohjeet ja laatuvaatimukset, erilaiset asiantuntijaselvitykset, strategia ja toiminnan kehittäminen, henkilöstön ja osaamisen kehittäminen, asiakas- ja sidosryhmätutkimukset, arvioinnit ja tarkastukset.

Asiantuntijapalvelut-kategorian lisäksi asiantuntijapalveluita hankitaan mm. seuraavissa kategorioissa: Suunnittelu, Teettämis- ja hankintapalvelut ja T&K. Kategoriat eroavat toisistaan ennen kaikkea toimittajamarkkinoiden sekä väylien käyttäjä -näkökulman osalta.

Asiantuntijapalveluita hankitaan sekä liikenneväylien ja -järjestelmien toimivuuteen ja kehittämiseen että oman toiminnan ylläpitoon ja kehittämiseen liittyen. Hankinnat ovat yksittäisiä hankintoja tai puitesopimusten kautta tehtäviä. Joidenkin asiantuntijapalveluiden hankinnassa voidaan hyödyntää valtionhallinnon yhteishankintoja ja hankintakonsultointipalveluita (Hansel Oy). Lisäksi asiantuntijapalveluita hankitaan sekä jonkin verran yhteishankintoina myös muiden tilaajatahojen kanssa (esim. kunnat, ELY-keskukset, valtion eri hankintayksiköt) että viestintä- ja informaatiopalveluita osana suunnittelu- ja rakennushankkeita.

Asiantuntijapalvelut-kategorian volyymi on noin 3 milj. euroa vuodessa. Lukumääräisesti asiantuntijapalveluita hankitaan paljon ja usein yksittäisen hankinnan arvo on pieni. Asiantuntijapalveluiden toimittajamarkkinat muodostuvat asiantuntijapalveluyrityksistä ja -organisaatioista (mm. monialaiset ja/tai erikoistuneet liikkeenjohdon konsultointi- ja koulutuspalveluita tarjoavat yritykset), infra-alan palveluntuottajista sekä suunnittelu- ja konsultointitoimistoista, informaatio- ja viestintäpalvelutoimistoista, lakiasiantuntijatoimistoista sekä tutkimuslaitoksista, yliopistoista ja korkeakouluista.

Kategoriakohtaiset linjaukset

1. Toteutamme hankintamme tehokkaasti ja toimittajainnovaatioita mahdollistaen varmistamalla asiantuntevan ja yhtenäisen tavan tehdä hankintoja, hyödyntämällä valmiiksi kilpailutettuja viraston omia puitesopimuksia, yksittäisiä hankintasopimuksia sekä valtion yhteishankintasopimuksia, käytössä olevaa asiantuntijatukea ja kategoriaohjeita/-malleja ja huolehtimalla hankinnoissa asianmukaisista aineettomista oikeuksista ja niiden hallinnasta.
2. Pyrimme varmistamaan markkinoiden toimivuuden, osaamisen ja sen kehittymisen hankintojemme suunnittelussa.
3. Huomioimme asiakastarpeet hankintamme suunnittelussa, kilpailutuksessa ja toteuttamisessa.

4. Lisäämme vuorovaikutusta palveluntuottajien kanssa hankinnan suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa hyödyntämällä muun muassa markkinavuoropuhelua toimittajia tasapuolisesti huomioiden.
5. Hyödynnämme kansainvälisten toimittajamarkkinoiden potentiaalia vahvistamalla kansainvälistä yhteistyötä erityisesti niillä osa-alueilla, joilla kotimainen erityisosaamisalue on kapea.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

1. Toimittajamarkkinoiden kehittäminen ja kartoittaminen. Varmistamme substanssiosaamisen säilymisen ja kehittymisen sekä toimittajamarkkinoilla että viraston sisällä muun muassa edistämällä hankinnalla toimittajiosaamisen leviämistä, kun on riski osaamisen katoamiselle (esim. osaajien kehittäminen kisälli-mestari-hankinnalla). Kartoitamme innovaatioiden ja uusien ratkaisujen löytämiseksi uusia toimittajamarkkinoita.
2. Laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Motivoimme palveluntuottajia entistä parempaan lopputulokseen (esim. laatuvaatimuksilla, hankintamenetelyillä tai yhteistyömalleilla). Kehitämme hankinnan kokonaistaloudellisuuden arviointia (laatu, osaaminen, vaikuttavuus, hinta) esimerkiksi edistämällä toteutuneen palvelulaadun mittaamista ja mittaustulosten hyödyntämistä. Kehitämme hankinnan kokonaistaloudellisuuden arviointimenetelmiä esimerkiksi painottamalla laatua ja hintaa kilpailutuksessa hankintakohteseen sopivalla tavalla. Mahdollistamme toimittajien innovaatiot ja uudet ratkaisut (esim. aikaisen vaiheen markkinavuoropuheluilla, dynaamisella hankintajärjestelmällä uusia toimijoita sopimuskaudella).

3.15 Hallintopalvelut

Kategoriakuvaus

Hallintopalvelut-kategoria muodostuu Väylän oman toiminnan ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvistä hankinnoista, joita ovat toimitilapalvelut (mm. toimitilojen vuokraus, tilanhallintajärjestelmä, muuttopalvelut, toimitilaturvallisuus, kunvalvonta, aulapalvelut, siivous, puhelinvaihteen hoitopalvelu, postipalvelut), palvelukeskuspalvelut (mm. taloushallinnon palvelut, henkilöstöhallinnon palvelut), valtion yhteiset palveluhankinnat (Hansel Oy:n keskitetysti kilpailuttamat työterveys, autoleasing, ajoneuvo- ja matkavakuutukset, painatuspalvelut, toimistokalustehankinnat, matkahallintajärjestelmä, maksuaikakorttipalvelut, matkatoimistopalvelut) sekä henkilöstöpalvelut (mm. henkilöstön koulutus- ja kehittämispalvelut).

Hallintopalvelujen vuosittainen hankinnan volyyymi on n. 8 milj. euroa.

Toimittajamarkkinat koostuvat valtion *in-house*-palveluntuottajista (Hansel, Senaatti, Palkeet, HAUS) ja yksityisistä palveluntuottajista.

Kategoriakohtaiset linjaukset

Hallintopalveluiden hankinnoissa noudatetaan seuraavia linjauksia ja perusperiaatteita:

1. Käytämme hallintopalvelujen hankinnoissa ensisijaisesti valtiokonsernin yhteisiä *in-house*-palveluja¹. Erikseen perustellen kilpailutamme myös yksittäisiä hankintasopimuksia. Suorahankintoja teemme ainoastaan tarkoituksenmukaisissa tilanteissa erikseen määriteltävien kriteerien selkeästi täyttyessä.
2. Turvaamme viraston asiantuntijoille hyvän palvelutason valtion yhteisten palvelusopimusten ja palvelutasomääritysten puitteissa.
3. Teemme hankintaprosessissa yhteistyötä sisäisten asiakkaidemme kanssa.
4. Hankimme kokonaispalveluja, joiden avulla minimoimme virastolle tulevaa omaa hallinnollista työtä.
5. Suunnittelemme viraston yhteisiä palveluratkaisuja vaihdettaessa muutokset huolellisesti niin, että viraston asiantuntijatyö häiriintyy mahdollisimman vähän.
6. Teemme viraston hallintoon ja toimitiloihin kuuluvat hankinnat keskitetysti.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

Hallintopalvelut-kategorian hankinnan kehittämiskohteita ovat:

1. Asiakastytyväisyyden parantaminen. Parannamme Väylän sisäisten asiakkaiden asiakastytyväisyyttä ottamalla sisäiset asiakkaat mukaan hankinnan suunnitteluun ja mittaamalla asiakastytyväisyyttä säännöllisesti palvelujen kehittämiseksi.
2. Taloudellisuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen.
3. Vaikuttaminen ja osallistuminen. Osallistumme valtion yhteisiin palveluhankintoihin ja palvelutasomäärittelyihin ja muutoin järjestettäviin valtionhallinnon yhteisiin hallintopalveluhankintojen kehittämistilaisuuksiin ja työryhmiin.

3.16 ICT-palvelut

Kategoriakuvaus

ICT-kategoria sisältää kolme kokonaisuutta, joita ovat laitteet (leasing), sovellukset ja ohjelmistot sekä ICT-palvelukokonaisuudet. Laitteet-ryhmä sisältää työasemien, oheislaitteiden, puhelimien, palvelimien, videoneuvottelulaitteiden ja monitoimilaitteiden leasing-hankinnan. Sovellukset ja ohjelmistot -ryhmä koostuu sekä työasemaohjelmistoista, varusohjelmistoista, palveluista ja räätälöidyistä sovelluksista että edellä mainittujen sovellusten tai ohjelmistojen lisensseistä. ICT-palvelukokonaisuudet ryhmä sisältää muun muassa ICT-käyttöpalvelut, asiakas- ja lähituen, tieto- ja puheliikenteen sekä muut ICT-kommunikointijärjestelmät.

ICT-kategorian hankintojen hallinnassa korostuvat monitoimittajaympäristön ja yhteiskäyttöisten palvelujen haasteet. ICT-kategorian hankintojen vuosivolyymi on noin 11 milj. €.

Merkittävä osa kategoriaan kuuluvista ICT-tuotteista ja -palveluista hankitaan Valtion hankinta ja viestintätekniikkakeskus Valtorilta.

Kategoriakohtaiset linjaukset

ICT-hankinnoissa noudatetaan seuraavia linjauksia ja perusperiaatteita:

1. Teemme keskitetysti Väylän ICT hankinnat. Tavoitteenamme on, että hankimme kaikki ICT-palvelukokonaisuudet yhtenäisellä tavalla ja keskitetysti.
2. Noudatamme valtionhallinnon konserniohjauksesta tulevia uusia vaatimuksia ja toteutamme niitä toimintamme tueksi suunnitelmallisesti toimittamalla vaarantamatta.
3. Suosimme tarkoituksenmukaisia valtionhallinnon yhteishankintoja.
4. Teemme kokonaisarkkitehtuurin mukaisia, elinkaarisuunnitelmaa noudattavia, kustannustehokkaita hankintoja vastaamaan määrittelemiämme tarpeita.
5. Sovimme hankinnan yhteydessä selkeästi ylläpidon ja elinkaaren vastuut sekä toimittajien kesken että viraston sisällä.
6. Kiinnitämme huomiota hankinnan suunnitteluvaiheessa riskienhallintaan, siirrettävyyteen ja sopimusten joustavuuteen toiminnan muutosten suhteen.
7. Hankimme toimialariippumattomat laitteet, lisenssit ja ICT palvelut Valtorilta.

8. Mahdollistamme sidosryhmien ja palveluntuottajien tasavertaiseen pääsyn Väylän tietoihin ja järjestelmiin tietoturva ja tietosuojaa huomioon ottaen.

Kategoriakohtaiset kehittämiskohteet

ICT-kategorian hankinnan kehittämiskohteita ovat:

1. Palveluntuottajan toteutuksenaikaisen ohjauksen hallinta ja kehittäminen. Näkökulmia: kuinka eri osapuolten palveluja valvotaan ja raportoidaan reaaliaikaisesti ja reagoidaan proaktiivisesti.
2. Monitoimittajaympäristön hallinta. Näkökulma: kuinka eri toimijoiden toiminta saadaan saumattomasti yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi.
3. Portfolion hallinnan ja elinkaarisuunnittelun kehittäminen. Näkökulma: käyttöpalvelutoimittajien ja järjestelmähallinnan tiivis ja ennakoiva yhteistyö

ISSN 2490-0745
ISBN 978-952-317-760-4
www.vayla.fi